

YÖNETMELİK

Orman ve Su İşleri Bakanlığında:

**SULAMA SİSTEMLERİNDE SU KULLANIMININ KONTROLÜ VE
SU KAYIPLARININ AZALTILMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; sulama sistemlerinde sulama suyunun verimli kullanılması, su tasarrufunun sağlanması, kayıpların azaltılması ve izinsiz kullanımların önlenmesi ile sulama suyu temini, dağıtımını ve kullanım maliyetlerinin azaltılmasının sağlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; sulama suyu teminine ve kullanımına ilişkin hizmetleri yürüten Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler ile tarımsal sulama faaliyeti gerçekleştiren su kullanıcı teşkilatları ve gerçek kişi ya da tüzel kişiliğe sahip tek bir kullanıcı tarafından aynı su kaynağından faydalanılarak 100 hektarın üzerinde alanın sulandığı halk sulamalarına ilişkin sulama suyu temininde, iletiminde, dağıtımında, mevcut şebekelerin yenilenmesinde ve kullanımında verimliliğin artırılması, su tasarrufunun sağlanması ile su kayıplarının azaltılmasına ve izinsiz kullanımların önlenmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 29/6/2011 tarihli ve 645 sayılı Orman ve Su İşleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci, 9 uncu ve 26 ncı maddeleri, 3/6/2011 tarihli ve 639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesi, 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 nci maddesi ile 8/3/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun 3 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Ana kanal/Ana boru hattı: Sulama suyunu su alma yapısından alarak yedek sulama kanallarına taşıyan kanal ve boruları,
- b) Basınçlı sulama sistemleri: Sulama suyunun belirli bir basınç altında iletilerek toprak içerisine veya toprak yüzeyine verilebildiği borulu sulama sistemlerini,
- c) Brüt sulama suyu ihtiyacı: Hesaplanan bitki sulama suyu ihtiyacına iletim, dağıtım ve uygulama kayıplarının eklenmesi ile elde edilen su miktarını,
- ç) Drenaj suyu: Bitki su ihtiyacından arta kalan, toprak ve bitki için zararlı olan, tarım arazisinden uzaklaştırılması zaruri olan suyu,
- d) Halk sulaması: Bir veya daha çok gerçek ya da tüzel kişinin kendi imkânları ile ve/veya teknik, hibe veya kredi desteği olarak geliştirdikleri sulama tesisini,
- e) İlgili kurum: Belirlediği strateji, politika ve yürüttüğü çalışmalar ile sulama faaliyetlerini yapan, etkileyen ve yönlendiren kamu kurumunu,
- f) Net sulama suyu: Belirli alanda, bitkinin ihtiyacı olan ve kök bölgesinde depolanacak sulama suyu miktarını,
- g) Rantabilite: Bir yatırımın toplam gelirinin bugünkü değerinin, toplam giderlerinin bugünkü değerine oranını,
- ğ) Sorumlu kurum: Sulama tesisini inşa eden/ettiren ya da tesisi inşa eden/ettiren kurumdan taşınmazları ile birlikte tesisi devralan kamu kurumunu,
- h) Su bütçesi: Bir bölgede belirli zaman periyodundaki toplam su kaynakları ile toplam su kullanımı arasındaki dengeyi,
- ı) Su dağıtım planı: Sulama mevsimi içerisinde sulama şebekesinden sulama yapacak olan su kullanıcılarının sulama taleplerinin hesaplanarak günlük, haftalık ve aylık olarak hazırlanan planı ya da sulama cetvelini,
- i) Su iletim kaybı: Suyun kaynaktan alınarak tarla başına kadar iletilmesi sırasında oluşan sızma, izinsiz kullanımlar ve buharlaşma gibi kayıpları,
- j) Su iletim randımanı: Sulanacak araziye iletilen su miktarının, su kaynağından alınan su miktarına oranını,
- k) Su kullanıcısı: Tarım arazisinde sulama yapan veya yapacak olan gerçek ya da tüzel kişiyi,
- l) Su kullanıcı teşkilatı: Sulama tesisinin işletme, bakım ve yönetim yetkisini, sorumlu kurumdan devralan

gerçek ya da tüzel kişiliklerin oluşturduğu teşkilat yapısını,

m) Su kullanımı hizmet bedeli: Sulama birlikleri ve sulama kooperatifleri başta olmak üzere su kullanıcı teşkilatlar tarafından işletilen sulama tesislerinde, sulama yapan su kullanıcıları tarafından ödenen, yatırım geri ödeme bedeli dâhil işletme, bakım ve yönetim masraflarını içeren bedeli,

n) Su kullanım protokolü: Sorumlu kurum ile su kullanıcı teşkilat arasında imzalanan ve örneği 10 uncu maddenin on beşinci fıkrasında tanımlanan Teknik Tebliğde yer alacak kullanım protokolünü,

o) Su uygulama randımanı: Bitki kök bölgesinde depolanan su miktarının tarlaya verilen su miktarına oranını,

ö) Sulama: Bitkilerin normal gelişmeleri için ihtiyaç duydukları su miktarının tabii yağışlarla karşılanamayan kısmının gereken zamanda, gereken miktarda ve kontrollü olarak bitkiye verilmesini,

p) Sulama alanı: Gerçek ya da tüzel kişiler tarafından geliştirilen projeli ve/veya projersiz inşa edilen tesislerle sulanması öngörülen ve vaziyet planları ile işletme haritalarında sınırları belirlenmiş olan net sulama alanını,

r) Sulama beyannamesi: Sulama mevsiminden önce sulama şebekelerinden sulama yapacak su kullanıcıları tarafından doldurulan; sulama mevsimi boyunca sulayacakları arazinin yeri, miktarı, bitki çeşidi hakkında bilgilerin tesis işletmecisine sunulduğu ve sulama ile ilgili yükümlülükleri kapsayan, sulama birliklerinde sulama beyannamesi olarak, sulama kooperatifleri için ise ana sözleşmesinde beyanname olarak ifade edilen belgeyi,

s) Sulama oranı: Sulama alanı içinde ve sözleşmeli olarak dışında sulanan birinci, ikinci ve üçüncü ürünün toplam alanının sulama alanına oranını,

ş) Sulama randımanı: Toplam bitki sulama suyu ihtiyacının, su kaynağından şebekeye alınan su miktarına oranını,

t) Sulama sistemi: Sulama suyunun kaynaktan alınması, sulama alanındaki parsellere iletilmesi ve dağıtılması için gerekli yapı, araç, makine gibi unsurların bütünü,

u) Sulama suyu ihtiyacı: Belirli zaman aralıklarında bitkilerin ihtiyaç duyduğu, kontrollü ve ölçülü bir şekilde araziye verilmesi gereken, tabii yağışlarla karşılanamayan ve milimetre cinsinden ifade edilen su miktarını,

ü) Sulama tesisi: Kamunun kendi işlettiği ve/veya işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu devrettiği veya gerçek ya da tüzel kişiler tarafından su kaynakları geliştirilerek sulama amacıyla inşa edilen; depolama, su alma, iletim, gerekli durumlarda pompaj, dağıtım, drenaj ve bunlarla ilgili diğer yapıların tamamını,

v) Sulama usulü: Sulama suyunun bitki kök bölgesine veriliş biçimini,

y) Şebeke dışı sulanan alan: İşletmeye açılan projeli sulama tesislerinden faydalanarak projeli alan için tahsis edilen sulama suyu kullanılarak sulanan, ancak proje ile öngörülen sulama alanı dışında yer alan sulanan alanları,

z) Tersiyer kanal: Yedek kanaldan aldıkları suyu sulama sahasına taşıyan yapıları,

aa) Yedek kanal: Ana kanaldan aldığı suyu tersiyer kanallara ileten kanalları,

bb) Yenileme: Mevcut sulama şebekesinin modern sulama usullerinin uygulanabileceği basınçlı sulama sistemine dönüştürülmesi ya da tesisinin tamamında veya bir kısmında şebekenin projesine göre yenilenmesine ilişkin yapılması gereken bütün çalışmaları,

cc) Yıllık sulama programı: Sulama şebekesinde, sulama mevsimi öncesinde sulayıcıların beyanına binaen ekilecek bitki çeşidi ve alanına göre brüt sulama suyu ihtiyacının hesaplandığı ve bu ihtiyacın kaynaktaki mevcut su ile karşılaştırılarak yıllık su dağıtımının yapıldığı, mevcut suya göre gerekli tedbirlerin belirlendiği ve su kaynağını yöneten sorumlu kurum tarafından onaylanan programı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

İlkeler

MADDE 5 – (1) Mevcut sulama tesislerinde, yenileme projelerinde ve yeni sulama tesisleri yatırımlarında;

a) Sulama tesislerinin sürdürülebilir kullanımını sağlayacak tedbirlerin alınması,

b) Sulama faaliyetleri ile alakalı olarak belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda, sorumlu kurum, su kullanıcı teşkilatı ve ilgili kurumların işbirliği yapması ve eşgüdümlü çalışması,

c) Sulama tesislerinin, katılımcı sulama yönetim modeli olan kullanıcıların kurdukları su kullanıcı teşkilatları, gerçek ve tüzel kişilerce yönetilmesinin sağlanması,

ç) Su tasarrufu sağlayan uygun modern sulama usullerinin kullanılması,

d) Sulama tesislerinin sürdürülebilir kullanımı ve doğru sulama uygulamaları için gerekli planlama, izleme ve değerlendirme faaliyetlerinin Coğrafi Bilgi Sistemleri de kullanılarak yapılması,

e) Su kullanıcılarının sulamada, su dağıtım planında gerçek ihtiyaçlara göre öngörülen miktardan fazla su kullanmasının önlenmesi,

f) Sulama randımanını yüksek düzeyde tutacak tedbirlerin alınması,

g) Sulamada yerüstü su kaynaklarına öncelik verilmesi,

ğ) Yatırım programlarına yeni teklif edilecek projelerde cazibeli ve düşük pompajlı olanlara öncelik verilmesi,

h) Sulama sistemlerinde su kayıplarının azaltılması ve kaçak kullanımların önlenmesine ilişkin tedbirlerin

alınması,

esastır.

(2) Su kullanımı hizmet bedelleri; tesisin işletme, bakım, onarım ve yönetimini garanti altına alacak, sürdürülebilir kullanımını sağlayacak düzeyde belirlenir.

(3) Sulama tesisinin faaliyetlerini tam anlamıyla yerine getirebilmesi ve su kayıp kaçaklarının önlenmesi amacıyla, ihtiyaç duyulan bakım ve onarım çalışmaları zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirilir.

(4) Bütün sulama yatırımlarında, arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin birlikte ve eşzamanlı tamamlanması esastır.

Sulama tesislerinin geliştirilmesi

MADDE 6 – (1) Sulama yatırımlarında, arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin birlikte yürütüldüğü projelere öncelik verilir.

(2) Pompajlı sulama yatırımlarında rantabilite; iklim, toprak ve ürün özellikleri dikkate alınarak hesaplanır ve sulama yatırımlarının önceliklendirilmesinde dikkate alınır.

(3) Sulama tesisleri; mümkün olan en yüksek düzeyde su iletim, dağıtım ve uygulama randımanlarını sağlayacak şekilde projelendirilir.

(4) Mevcut sulama tesislerine ilişkin yenileme ihtiyaçları, tesisin ekonomik ömrü, sulama oranı ve sulama randımanı dikkate alınıp su kullanıcıları tarafından belirlenerek gerekli yenileme talebi sorumlu kuruma iletilir. Yenileme işlemleri sorumlu kurum tarafından tâbi olduğu mevzuat uyarınca değerlendirilerek gerçekleştirilir.

(5) Su kullanıcı teşkilatlarının, sulama tesisini yenileme çalışmalarını kendi imkânları ile gerçekleştirmek istemesi durumunda, gerekli çalışmalar, sorumlu kurum ile işbirliği ve onayı ile yürütülür.

Sulama tesislerinde yürütülecek işletme, bakım, onarım ve yönetim çalışmaları

MADDE 7 – (1) Sulama tesislerini devralan su kullanıcı teşkilatları; tesisin işletme, bakım, onarım ve yönetim faaliyetlerinin sürdürülebilir nitelikte gerçekleştirilmesi amacıyla yeterli bütçe kaynağını sağlar.

(2) Su kullanıcı teşkilatlarının sulama tesisinde yürütülecek işletme, bakım, onarım ve yönetim faaliyetleri amacıyla bütçelerinde yeterli ödenek bulundurup bulundurmadığı, sorumlu kurum tarafından denetlenir ve gerekli tedbirlerin alınması sağlanır.

(3) Sulama tesislerinin; su dağıtım, bitkisel üretim ve mali performansını artıracak tedbirler, sorumlu kurum, ilgili kurum ve su kullanıcı teşkilatının işbirliği ile alınır. Belirtilen amaçla gerekli çalışmalar tesisin işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu yerine getiren su kullanıcısı tarafından yürütülür.

(4) Su kullanıcı teşkilatları sulama tesisinde; işletme, bakım, onarım ve yönetim hizmetlerinin yürütülmesini sağlayacak gerekli sayıda ve yeterli vasıfta personel çalıştırır. Sulama faaliyetlerinin yönetilmesi amacıyla gerçekleştirilecek, yıllık sulama programı ve su dağıtım planı, bitki su ihtiyacının hesaplanması ve planlı su dağıtımının yapılması ve benzeri konularda temel eğitimin verildiği fakülte mezunu en az 1 (bir) teknik personel çalıştırılır.

(5) Sulama tesislerinde; su kullanım hizmet bedellerinin belirlenmesinde hacim esaslı ölçüm yöntemleri kullanılacak olup, bu yöntemler sorumlu kurum, ilgili kurum ve su kullanıcı teşkilatları tarafından uygulanır. Su ölçüm yapılarının bulunmadığı eski sulama şebekelerinde gerekli tedbirler alınmaya kadar ürün-alan ve/veya sulama sayısı ve sulama süresine göre ücretlendirme yapılabilir.

(6) Su kullanıcı teşkilatları, tesisin planlandığı şekilde faaliyetini sürdürmesi amacıyla gerekli işletme, bakım, onarım ve yönetim hizmetlerini zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirir.

(7) Su kullanıcı teşkilatı tarafından bakım çalışmalarının yerine getirilmemesi veya getirilememesi durumunda gerekli çalışmalar, sorumlu kurum tarafından gerçekleştirilir ve maliyeti su kullanıcı teşkilatından, teşkilat olmayan yerlerde su kullanıcılarından tahsil edilir.

(8) Su kullanıcı teşkilatları, tesisin planlanan kapasitesi dâhilinde sulama sezonu öncesinde sulama beyannamelerini toplar, yıllık sulama programını yapar ve sorumlu kuruma iletir. Sorumlu kurum hazırlanmış olan yıllık sulama programındaki su miktarını temel alarak, su kullanıcı teşkilatları ile su kullanım protokolünü imzalar.

(9) Sorumlu kurum; yıllık sulama programı ile belirlenen su ihtiyacını, su kaynağının yıllık potansiyelini ve sektörel su tahsisini göz önünde bulundurarak değerlendirir, ihtiyaç duyulan düzenlemeleri yapar ve denetlemeleri gerçekleştirir.

(10) Sulama talepleri; taleplerin toplanması, değerlendirilmesi ve su dağıtım planının hazırlanması sonucunda su kullanıcıları tarafından belirlenen su dağıtım programına göre karşılanır.

(11) Sulama tesislerinde su dağıtım planları, su kullanıcı teşkilatı tarafından gece sulamasının da dikkate alındığı 24 saat/gün esasına göre hazırlanır ve uygulanır.

(12) Sulama tesislerinde şebeke dışı alanlardaki sulama taleplerine; sulanacak bitkinin tek yıllık olması, mevcut su dağıtım planını aksatmaması, su kaynağı potansiyelinin uygun olması ve bir yıllık sözleşme imzalanması şartı ile su kullanıcı teşkilatlarınca izin verilebilir. Her yıl düzenlenen su kullanım protokolünde şebeke dışı sulanacak alanlara ilişkin bilgilere de yer verilir.

(13) Sulama alanı içerisinde yer alan arazilerde, proje haricindeki su kaynaklarından sorumlu kurumun izni

olmaksızın sulama yapılamaz, gerekli iznin alınması ve su kullanım hizmet bedelinin ödenmesi şartıyla sulama yapılabilir.

(14) Su kullanıcı teşkilatı tarafından tesislerin ihtiyacı olan bakım ve onarım çalışmaları, sorumlu kurumun mevzuatında belirtildiği şekilde planlanarak sulama sezonu öncesinde yapılır ve tesisler sulama faaliyetine hazır hale getirilir.

(15) Sorumlu kurumca işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğu devredilen tesislerde yürütülecek bakım ve onarım çalışmalarını düzenleyen Tesis Bakım ve Onarım Talimatı hazırlanır.

(16) Su kullanıcı teşkilatları; tesisin işletme, bakım, onarım ve yönetimi için su kullanıcılarına tahakkuk ettirilen ve tahsil edilen ücretlerle, yine bu amaçla her ne ad altında olursa olsun toplanan su kullanım hizmet bedelini, ceza, bağış ve diğer gelirlerin tamamını su kullanıcı teşkilatlarının tabi oldukları mevzuattan gelen zorunluluklar hariç işletme, bakım, onarım ve yönetim sorumluluğu devralınan tesis için sarf eder.

(17) Tesislerde gerekli bakım ve onarım çalışmaları ile ihtiyaç halinde yenileme çalışmalarını yapmak amacıyla, aşağıda belirtilen bütçe çalışmaları yürütülür:

a) Sulama Birlikleri bütçe uygulamalarında; yıllık bütçenin, tahsil edilecek su kullanım hizmet bedeli tutarının, tamamı cazibeli sulama tesislerinde en az %30'unu, tamamı pompajlı sulama tesislerinde en az %15'ini bakım ve onarım payı olarak ayırır, tesisin bir bölümünün cazibeli bir bölümünün pompajlı olması durumunda ise, bakım ve onarım payı cazibeli ve pompajlı sulama alanı nispetinde %15 ila %30'u arasında belirler. Bakım ve onarım payı, başka bir gider için kullanılamaz. Yılı içinde kullanılmayan bu paylar aynı amaçla kullanılmak üzere bir sonraki yıla devredilir.

b) Sulama Kooperatifleri için, (a) bendindeki bakım onarım payı oranları aynen geçerli olup, Sulama Kooperatifleri Ana Sözleşmesinde söz konusu hususun belirtilmesi ve tip ana sözleşmelerin bu doğrultuda güncellenmesi yapılır.

c) Halk sulamalarında sulama randımanını yüksek tutacak gerekli tedbirler su kullanıcıları tarafından alınır.

Uygun sulama usullerinin kullanımı

MADDE 8 – (1) Uygun sulama usulünün seçilmesinde; su kaynağı ve sulama suyunun özellikleri, toprak özellikleri, arazinin topografik yapısı, iklim özellikleri, bitki özellikleri ve ekonomik durum dikkate alınarak en uygun sulama usulü belirlenir ve uygulanır.

a) Özel şartlar ve ürünler dışında, basınçlı sulama sisteminin seçilmesi teşvik edilir ve sürdürülebilir kullanımı için izleme yapılarak gerekli tedbirler alınır.

b) Basınçlı sistemlerde gerekli tedbirler sorumlu kurum, ilgili kurum ile su kullanıcı teşkilatı ve su kullanıcıları tarafından alınır.

c) Hava sıcaklığı, bağıl nem ve rüzgâr hızı dikkate alınarak gece sulaması yapılması ile ilgili gerekli tedbirler sorumlu kurum, ilgili kurum ile su kullanıcı teşkilat ve su kullanıcıları tarafından alınır.

(2) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından sorumlu kurum ile işbirliği yapılarak uygun sulama usulünün seçimi, sulama zamanı planlamasının yapılması, doğru ürün münavebesinin uygulanması konularında üreticileri ve su kullanıcı teşkilatlarını bilinçlendirecek tedbirler alınır ve eğitimler düzenlenir.

(3) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından, tarla içi basınçlı sulama sistemlerinin kullanılmasını yaygınlaştırıcı tedbirler alınır. Alınacak tedbirler hususunda sorumlu kurum ve su kullanıcı teşkilatları ile işbirliği yapılır. Uygulanacak tedbirlerde 10 uncu maddenin dokuzuncu fıkrasında belirtilen sertifika ya da katılım belgesine sahip üreticilere öncelik sağlanır.

İzleme ve değerlendirme

MADDE 9 – (1) Su kullanıcı teşkilat, sorumlu kurumun belirleyeceği esaslar doğrultusunda, sulamaya alınan ve tahliye edilen suyun debisini ve süresini ölçer, kayıt altına alır ve sorumlu kuruma bildirir. Sorumlu kurum söz konusu kayıtların doğruluğunu kontrol eder.

(2) Sulama için kullanılan su miktarının, tarım sektörüne tahsis edilen miktara uygunluğu Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından sektörel tahsisler esas alınarak değerlendirilir, ilgili ve sorumlu kurumla işbirliği içerisinde denetlenir.

(3) Havza bazında su potansiyeline göre ürün deseni, Orman ve Su İşleri Bakanlığınca belirlenen sektörel tahsisler esas alınarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından belirlenir ve gerektiğinde tarımsal desteklemelerle ürün deseninin, su potansiyeline uygun hâle getirilmesi sağlanır.

(4) Su kullanıcı teşkilatları ve sorumlu kurum tarafından, sulama suyu ve drenaj suyu kalitesi izlenir, muhtemel sorunlara karşı gerekli tedbirler ilgili kurum, sorumlu kurum ve su kullanıcı teşkilatlarınca alınır. Drenaj suyu kalitesi uygun olduğu yerlerde ilgili kurumla işbirliği yapılarak belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde taban suyu izlemeleri de yapılarak drenaj suyunun sulamada kullanılmasına izin verilebilir. Drenaj sularının tekrar kullanımına yönelik tarla içi geliştirme hizmetleri ve gerekli diğer tedbirler ilgili kurum, sorumlu kurum ve su kullanıcıları tarafından müştereken alınır.

(5) Bu Yönetmelik kapsamındaki sulama tesislerinden ve izlenecek halk sulamalarından, sulama faaliyeti ile ilgili Ek-1 ve Ek-2'de yer alan formlarda belirtilen bilgiler sorumlu kurumca temin edilir. Orman ve Su İşleri

Bakanlığı sorumlu kurumlardan yıllık olarak bilgi talep eder. İzlenecek halk sulamalarında sorumlu kurum, ilgili kurumlar arasından Orman ve Su İşleri Bakanlığınca belirlenir. Yönetmelik kapsamı dışındaki halk sulamaları üretimin tarımsal desteklerle entegrasyonunun sağlanması için Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından izlenir.

(6) Su kullanıcı teşkilatları, sorumlu kurum ve ilgili kurum; sulama tesisinin, coğrafi bilgi sistemi ortamında izlenebilirliğinin sağlanması, veri tabanlı kontrol, izleme ve değerlendirme sisteminin oluşturulması ve sürdürülmesi amacıyla çalışmalar yapar.

(7) Su kullanıcı teşkilatları, işletmede olan ancak arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri yapılmamış olan tesislerde, söz konusu çalışmaları gerçekleştiren ilgili kurumlar ile işbirliği yapar.

(8) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı; ulusal tarım politikası çerçevesinde yürüteceği çalışmalarda sorumlu kurum, ilgili kurum ve su kullanıcı teşkilatlarından elde edilen verileri esas alır.

(9) Sorumlu kurum, tarımda sulama suyunun etkin kullanımı ile kayıp ve kaçakların önlenmesi amacıyla ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde araştırma - geliştirme çalışmaları yürütür.

(10) Sorumlu kurum, su kullanıcılar ile etkili ve kesintisiz bilgi akışını sağlar.

(11) Sulama tesisinin işletme, bakım, onarım ve yönetim faaliyetini sürdüren gerçek ya da tüzel kişiler; yürütülen tüm faaliyetlere ilişkin izleme ve değerlendirme çalışmalarını yapar, sorumlu ya da ilgili kurumca talep edilen bilgileri zamanında, eksiksiz ve doğru olarak verir.

Sorumluluklar

MADDE 10 – (1) Su kullanıcı teşkilatlarında çalışan ilgili personele işletme, bakım, onarım, yönetim ve izleme konularında sorumlu kurum tarafından eğitim verilir. Sorumlu kurum eğitim konularında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile işbirliği yapar.

(2) Tarla içi sulama projelerine verilen hibe desteklemeleri ile işletme ve yatırım kredilerinde, projenin uygunluğundan ve uygulamanın kontrolünden desteklemeyi ve/veya krediyi veren kurum sorumludur.

(3) İzinsiz su kullanımları, sezonluk su hakları ihlali ve ödenmeyen su kullanım hizmet bedelleri tarımsal desteklemelerle eşleştirilebilir.

(4) Sorumlu kurum, sulama tesisinde yürütülen işletme, bakım, onarım ve yönetim faaliyetleri ile ilgili olarak, su kullanıcı teşkilatları ile diğer kamu kurumları arasında su kullanıcı teşkilatlarının talebi üzerine gerekli koordinasyonu sağlar.

(5) Sulama tesislerinde işletme, bakım, onarım ve yönetim faaliyetini gerçekleştirenler, su kayıp ve kaçaklarının miktar ve sebeplerini tespit eder ve sorumlu kuruma, talep edilmesi halinde de ilgili kuruma bildirir.

(6) Sulama tesislerinde işletme, bakım, onarım ve yönetim faaliyetini gerçekleştirenler ve sorumlu kurum, miktar ve sebepleri belirlenen su kayıp ve kaçaklarının önlenmesi amacıyla gerekli her türlü tedbiri alır, sulama tesislerine ait şebeke içerisinde su dağıtım planına uygun olmayan tüketimler ile şebeke dışında izinsiz su tüketimlerini önler.

(7) Sulama tesislerinde işletme, bakım, onarım ve yönetim faaliyetini gerçekleştirenler, sorumlu kurumun talimatlarını yerine getirir. Sorumlu kurum ortak yürütülecek çalışmalarda, tarafların görev ve sorumluluklarını belirler.

(8) Sulama tesislerinde işletme, bakım, onarım ve yönetim faaliyetini gerçekleştirenler tarafından, su dağıtım çalışmalarında sorumlu kurumun yeterli gördüğü sayıda ve nitelikte personel çalıştırılır.

(9) İşletmeye açılan sulama tesislerinin tarla içi sulama sistemlerinin geliştirilmesi ve seçilen sulama usulünün su kullanıcılarına doğru ve bilinçli uygulamasının sağlanması amacıyla, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından uygun sulama usulü seçimi, sulama zamanı planlamasının yapılması, doğru ürün münavebesinin uygulanması, su tasarrufu, modern sulama usulleri, su kayıplarının azaltılması, su hasadı, bitki deseni gibi konularda üreticileri ve su kullanıcılarını bilinçlendirecek faaliyetler düzenlenir, eğitimler verilir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından eğitim çalışmaları planlı ve sürekli bir biçimde yerine getirilir. Eğitimlerin verimliliği her yıl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından değerlendirilerek, su kullanıcılarına ve üreticilere sertifika ya da katılım belgesi verilir.

(10) Sulamaya açılan tesislerle ilgili olarak sulama alanı ve sulama şebekesinin planı, tercihen Coğrafi Bilgi Sistemi ortamında, sorumlu kurum tarafından Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına iletilir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı söz konusu verileri Tarımsal Sulama Veri Tabanına işler.

(11) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından sulama projelerinin planlama, tasarım ve işletme safhalarında kullanılacak bitki su ihtiyaçları güncellenerek ülke genelinde bitkisel sulama rehberleri oluşturulur.

(12) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarımsal destek vereceği ürünleri su bütçesi açısından da değerlendirebilmek için Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile koordineli çalışır.

(13) Sorumlu kurum, sulama tesislerinde işletme, bakım, onarım ve yönetim faaliyetini gerçekleştirenleri, bu Yönetmelikle belirlenen mesuliyetlerini yerine getirip getirmediği bakımından denetler. Tespit ettiği hususlar ile ilgili gerekli tedbirleri alır.

(14) Arazi, bitki ve iklim şartlarına uygun olmayan sulama usullerini uygulayan su kullanıcılarına, farklı su

kullanım hizmet bedeli uygulanabilir. Bu su kullanıcılarının tarla içi basınçlı sulama sistemlerine geçişlerinin teşvik edilmesi sorumlu kurumca yerine getirilir.

(15) Sulama sistemlerinin planlama, projelendirme, inşa, işletme ve bakım-onarım esasları hususunda, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, Orman ve Su İşleri Bakanlığı koordinasyonunda ilgili kurumların görüşleri alınarak en geç 1 (bir) yıl içinde; bir Teknik Tebliğ hazırlanarak yayımlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Bilgi verme yükümlülüğü

MADDE 11 – (1) Sulama tesislerinde işletme, bakım, onarım ve yönetim faaliyetini gerçekleştirenler ile izlenecek halk sulamaları kapsamına giren su kullanıcıları, gerçekleştirdikleri sulama faaliyeti ile ilgili, Ek-1 ve Ek-2’de yer alan formları her yıl Aralık ayı sonunda sorumlu kuruma ya da Orman ve Su İşleri Bakanlığınca belirlenen ilgili kuruma yazılı olarak gönderir.

(2) Sorumlu kurum, her yıl, ilgili yıl içerisinde gerçekleştirilen sulama faaliyetleri ile ilgili olarak Orman ve Su İşleri Bakanlığının talep ettiği bilgileri belirlenen formatta ve zamanda Orman ve Su İşleri Bakanlığına göndermekle yükümlüdür.

Denetim ve idari yaptırım

MADDE 12 – (1) Sorumlu kurum, bilgilerin doğruluğunun tespiti amacıyla, Orman ve Su İşleri Bakanlığınca yerinde yapılacak incelemelerde faydalanılmak üzere talep edilen her türlü bilgi ve belgeyi doğru ve eksiksiz olarak sunmak ve incelemeler esnasında kolaylık sağlamakla yükümlüdür.

(2) Bu Yönetmelik kapsamında yapılan faaliyetler, sorumlu ve ilgili kurumlarca mevzuatları çerçevesinde denetlenir ve su kullanıcılarına gerektiğinde yaptırım uygulanır.

Sulama randımanının yükseltilmesi

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Sorumlu kurumlar, bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden itibaren yedi yıl içerisinde sulama randımanını %55 seviyesine yükseltmek için gerekli tedbirleri alır.

Yürürlük

MADDE 13 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Orman ve Su İşleri Bakanı ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı müştereken yürütür.

EK 1

**SULAMA FAALİYETLERİ SU KAYIP VE KAÇAKLARI
YILLIK RAPORU**

.../.../20..

İRTİBAT KURULACAK KİŞİNİN

ADI-SOYADI-ÜNVANI/GÖREVİ :

TELEFON / FAKS :

E-POSTA :

1. GENEL BİLGİ: *(Bu bölümde raporun ait olduğu yılda sulama suyu sistemindeki su kayıp ve kaçakları ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalar hakkında bilgi verilecektir.)*

Raporun Ait Olduğu Yıl		
Sorumlu/İlgili Kurum Adı		
Sulama Tesisinin Adı		
Su Kullanıcı Teşkilatının Adı		
Bulunduğu Havza/Alt Havza		
Kapsadığı İl/İlçe/Köy		
Üye Sayısı		
Toplam Parsel Sayısı		
Sulanan Parsel Sayısı		
Tesisten Faydalanan Üretici Sayısı		
Su Kaynağının Adı	Yeraltı su kaynağının (Koordinatı)	Yerüstü su kaynağının (Koordinatı)
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.
4.	4.	4.
5.	5.	5.
6.	6.	6.
7.	7.	7.
8.	8.	8.
9.	9.	9.
10.	10.	10.

Sulama Alanı (dekar)	Net: Brüt:
Sulanan Alan (dekar)	
Sulanan Alandaki Bitki Deseni	Bitki çeşidi
	Alan (dekar)
	1. 2. 3. 4. 5. 6.
Su Sağlama Şekli ve Alanı	☐ Cazibeli da ☐ Pompajlı da ☐ YAS..... da
Kullanılan Sulama Usulleri ve Alanı	☐ Yüzey Sulama..... da ☐ Yağmurlama Sulama..... da ☐ Damla Sulama da

Şebeke Tipi	☐ Toprak Kanal.....da ☐ Beton Kanal.....da ☐ Kanalet.....da ☐ Alçak Basıncılı (Borulu).....da ☐ Yüksek Basıncılı (Borulu).....da	
Kaynaktan Çekilen Su Miktarı (m³/yıl)		
Su İletim Randımanı (%)		
Sulama Oranı (%)		
Sulama Randımanı (%)		
Tesiste Su kayıp-kaçaklarının miktarı ve sebebi	Miktarı (m³/yıl)	Sebebi

EK 2
HALK SULAMALARINA İLİŞKİN İZLEME FORMU
(100 hektardan büyük olan halk sulamaları için)

Üreticinin Adı Soyadı:				
Havza Adı:				
İl:				
İlçe:				
Köy/Mahalle:				
Sulanan Alan Büyüklüğü (da):				
Sulanan Parsel Sayısı:				
Kullanılan Sulama Usulü¹		Oranı (%)²	Su Kaynağı	Oranı (%)³
Yüzey Sulama:			Akarsu (nehir, çay, dere vb.):	
Yağmurlama	Sabit ve Yarı Hareketli:		Depolanmış Sulardan (göl, gölet, baraj vb.):	
	Hareketli (Lineer, Center Pivot, Tamburlu):		Yeraltı Suyu (keson kuyu, derin kuyu vb.):	
	Damla:			
Yetiştirilen Sulu Ürün		Enerji Kullanım Durumu	Oranı (%)⁴	
	Ürün	Alan (da)	Cazibe ⁵ :	
1			Pompaj ⁵ :	
2			Mazot:	
3			Benzin:	
4			Şebeke Elektrik:	
5			Güneş:	
6			Rüzgâr:	
7			Biyogaz:	

¹ Mikro yağmurlama, sabit ve yarı hareketli yağmurlama sulama içerisinde değerlendirilecektir.

² Sulanan alanda kullanılan varsa farklı sulama usullerinin kullanım oranı.

³ Sulanan alanda varsa farklı su kaynakları kullanım oranı.

⁴ Sulamada varsa farklı enerji kullanımları oranı.

⁵ Bu kısımda cazibe ve pompaj kendi içerisinde değerlendirilecek ve ona göre oranlanacak.